

Weekendexcursie Hasbruch

23-25 april 2010

Vrijdag

Na een voorspoedige reis komen we (chauffeur Rob, Maricée, Geke en Irene) rond vijf uur aan bij de Liebesallee, de parkeerplaats bij de Hasbruch. Nog voordat de auto stilstaat, zie ik iets in de begroeiing fladderen met de grootte van een Koolmees maar niet de kleur. Met de verrekijker in de hand doe ik voorzichtig het achterportier open en zie nog net hoe er in de greppel gebadderd wordt. De witte buik wordt een beetje grauwer. Geen Zwartkop, wel een zwarte pet. Gelukkig moet het in de zon op een voor ons zichtbare plek uitgepoetst worden en we hebben de eerste Glanskop gespot!

Friederiecheiche – Hasbruch – april 2010

Er staat een plattegrond bij de ingang en we besluiten naar de Jagdhutte te gaan lopen. Schitterend zoals de zon tussen de woudreuzen op het tapijt van bloeiende bosanemonen schijnt, dat gecombineerd met een koor van vogels, een paradijselijk gevoel. Even later zien we een paartje Winterkoning vlak naast het pad druk bezig, het staartje parmantig in de lucht en het liedje wordt even luid en duidelijk geshowd.

Bij de hut aangekomen komen Virry en de kenner van het gebied, Bart Veenstra, met de auto aangereden. Ons vakantieverblijf wordt geopend, het is nog in de verbouwingsfase maar de houtkachel kan worden gestookt en er zijn voldoende slaapplekken, dus dat gaat helemaal goed komen. Wel heel fijn dat het mooi weer is en dat we luxe gebruik kunnen maken van de picknickbanken buiten. Bart hoort de Middelste Bonte Specht. De dames gaan er even achteraan maar geven gauw op. Zoeken naar een speld in een hooiberg doen we ook niet. De Bonte Vliegenvanger laat zich horen en die zien we nog wel tussen de bomen door. We zien een uitkijktoren, hij ruikt nog naar vers hout. Een mooie locatie aan de rand van een grasland omzoomd door bomen, naast een kronkelend stromend beekje, leuk voor IJsvogel en kwikstaarten.

Een eerste wandeling naar de verborgen Koorlinde. Deze lindeboom ligt er al sinds 1945, toen de Canadezen hout nodig hadden. Nog steeds zijn de contouren te zien van de open plek waar de Duitsers hun liederen gezongen hebben. Nu is de hele stam begroeid met een prachtige korstmossenlaag die je elders in het bos door de recreatiedruk niet ziet.

In de berm goudveil, geelster maar ook (net als in Groningen) speenkruid. Even verder worden we getrakteerd op twee

FOTO: VIRRY SCHAAFSMA

Alpenwatersalamander – Hasbruch – 24 april 2010

Middelste Bonte Spechten in de avondzon hoog boven in de boom.

De groep verzamelt zich, Wim werd zelfs door een Zwarte Wouw verwelkomd bij de Liebesallee. We eten en drinken gezellig wat en dan is het tijd voor de avondwandeling met Houtsnippen en uilen. De Houtsnip missen we, wel eekhoorn gezien en Bosuil gehoord. Morgenochtend begint het concert om half zes, dus we maken het niet te laat.

Irene Kornet

Zaterdag

Vroeg in de ochtend, 5.00 uur om precies te zijn, vertrekken we (lees: Pieter en Petra) met de auto naar Hasbruch om voor een nacht samen met de al gearriveerde vogelaars te overnachten onder zeer primitieve omstandigheden in de enige blokhut midden in het bos. Het is een rustige, heldere ochtend en we zien de zon geleidelijk in het oosten opkomen. Het belooft een mooie dag te worden. Om half zeven hebben we de bestemming bereikt. Halverwege de wandeling richting de blokhut komen de eerste vroege vogels ons al tegemoet lopen met de kijkers in de aanslag. Even later is de hele groep compleet en onder de bezielende leiding van Bart Veenstra wordt gestart met

de ochtendexcursie door het oude gedeelte van het bos. Hasbruch is inmiddels bij veel natuurliefhebbers bekend om zijn eeuwenoude kolossale zomereiken die op een paar na allemaal zijn bezweken onder natuurlijke omstandigheden. Enkele hebben door hun enorme omvang ook namen gekregen. De bekendste is toch wel de Friederiecheiche. De een na oudste zomereik van Duitsland, geschat op 1200 jaar.

Deze ochtend is er weinig wind en de eerste zonnestrallen dringen langzaam door de met weinig blad gevulde takken van de woudreuzen. Op veel plekken wordt de bodem bedekt door bosanemonen die wat kleur geven aan het bos. Intussen wordt vooral naar de vegetatie gekeken. Af en toe wordt een bijzonder bloeiend bosviooltje of een andere bijzondere exoot ontdekt door André en Els. Het zoeken naar exoten blijft boeien gedurende de dag. Het is nog vroeg in het jaar voor veel bloeiende wilde planten. Aangezien de vogelzang nog op gang moet komen, trekken ook vooral de larven van de vuursalamander onze aandacht. De larven worden na goed speuren in de beekjes langs de paden gezien. Liggend op de dorre bladeren worden ze nauwelijks opgemerkt. Heb je er één gezien dan is het niet moeilijk meer om er meer te ontdekken. En we zien er veel.

Ook de rosse woelmuis eist veel aandacht op. Bij stilte kun je ze overal horen struinen onder de dorre bladeren. Bart vertelt dat Poolse onderzoekers hebben vastgesteld dat een goed woelmuizenjaar slecht is voor de Fluiter, die zijn nest voornamelijk op de grond heeft. Pas de volgende ochtend horen we de eerste Fluïters.

Het rumoer, er is natuurlijk veel gesprekstof, wordt even kort onderbroken door een ijzige stilte want het eerste riedeltje van de Kortsnavel(taiga)boomkruiper wordt opgemerkt door het scherpe gehoor van Wim. Het duurt even voor we een tweede riedeltje hoorden. Later wordt deze soort regelmatig opgemerkt. De Boomklever is deze ochtend wel het meest dominant aanwezig.

Als de middag nadert en de temperatuur al lekker begint te stijgen, wordt de eerste Middelste Bonte Specht gehoord en niet veel later laat deze bijzondere specht zich mooi bekijken. In totaal worden vijf soorten spechten waargenomen. Het bos is eveneens rijk aan Glanskoppen en Appelvinken. De Grote Gele Kwikstaart wordt meer gehoord dan gezien. Dat hebben we wel eens anders meegemaakt.

Nadat we heerlijk in de zon van onze lunch en een korte 'powernap' hebben genoten, wordt de wandeling voortgezet. Maar eerst wordt nog even een discussie gevoerd over de eekhoorn met de grijze rug (wel of geen grondeekhoorn) die we die ochtend hebben waargenomen. Daar komen we echter niet uit.

Het wordt warmer en dat kun je merken want de vlinders worden actiever. Oranje-tipje, dagpauwoog, citroenvlinder, zandoogjes en diverse andere vlinders kunnen niet aan onze aandacht ontsnappen. De tocht wijkt af en toe van de reguliere paden af en we maken een insteek over een pad begroeid met puntgras, zoals Bart dat noemt. Daar maken we kennis met vele honderden teken (voornamelijk van het mannelijke geslacht) die vastgeklemd zitten aan de sprieten van deze grassoort hunkerend naar vrouwelijk schoon en de nimfen vooral hunkeren naar warmbloedige vogelaars. Geleidelijk verlaten we het oude deel van het bos. In de

sparrenbossen treffen we Zwarte Mezen, Goudhaantjes en Vuurgoudhaantjes aan. De middag loopt een beetje op zijn eind. Nog een stukje over de weg en dan weer het bos in richting de hut. Bij een bescheiden parkeerplaats wordt in een slootje een alpenwatersalamander door ondergetekende waargenomen. Bart heeft er wel wat capriolen voor over om deze bijzondere salamander aan ons te tonen. Bijna in spagaat vist hij het amfibietje zonder veel moeite uit het water. Het beestje heeft een hele mooie oranje buik, als uit het boekje. Na vastgelegd te zijn door diverse camera's wordt hij weer netjes in de sloot teruggebracht. Langzaam wordt de tocht voortgezet en hebben we nog diverse Kortsnavelboomkruipers, Glanskoppen en zowel Goudhaantjes als Vuurgoudhaantjes.

Bij de hut aangekomen luchten we nog even de voeten en knappen we een uiltje voordat we richting Hude gaan voor een gezamenlijk avondmaal. Lastig als je daar een keuze in wilt maken, zoveel mensen zoveel wensen. Na zo'n wandeling is iedereen erg hongerig en is er behoefte aan een stevig maal. We vinden gelukkig een Stube met een menukaart zo dik dat bijna alle landen rond de mediterrane vertegenwoordigd zijn. En het eten valt ook nog eens niet tegen.

Terug bij de parkeerplaats van Hasbruch lopen we met een omtrekkende beweging richting de snelweg naar de hut terug. Vlak bij de snelweg A7 blijven we wachten tot de duisternis invalt om Houtsnippen te spotten. We hebben geluk. Tot twee keer toe worden ze bij schemering baltsend waargenomen. Het gaat wel erg snel, maar ze kunnen op het lijstje worden bijgeschreven. Bij de hut aangekomen, horen we nog de Bosuil die reageert op Wim, die de roep van de Bosuil wel heel erg goed imiteert.

Pieter Tepper & Petra Bolt

Zondag

Dan volgt een nacht waarbij sommigen elkaars geluiden beginnen te imiteren en de nachtrust van de rest van de groep flink op de proef wordt gesteld. Hoewel ik wel

betere nachten heb gehad, zorgt bij zonsopkomst de zang van de eerste bewoners van dit wonderlijke bos ervoor dat deze nacht snel wordt vergeten. Vroeg uit de veren dus. De eerste zonnestrallen maken ook de Zwarte Specht bijzonder opgewonden. Zijn klagende roep en stevige geroffel wordt door het hele bos waargenomen. Bovendien laten hij en zij zich ook heel mooi bewonderen. Nadat iedereen zijn ontbijt naar binnen heeft geschoven, besluiten we nog even een bezoekje te brengen aan Ahlhorn/Baumweg, circa 40 km ten zuiden van Oldenburg. Hier zijn grote visvijvers waar je helemaal omheen kunt wandelen. Wij lopen een verkorte

route waar onderweg toch redelijk veel te zien is. We komen op circa 32 soorten. Van deze soorten laat de Brilduiker zich toch wel het meest van zijn mooie kant zien. Af en toe baltsend (meer sluipend) door het water en de zon die de groene glans van zijn kop zo prachtig versterkt.

Met dit beeld nemen we afscheid van dit prachtige weekend. Mede namens de deelnemers willen we natuurlijk Bart (voor zijn enthousiaste bijdrage aan de excursie) en Wim en Virry (voor de organisatie) heel erg bedanken. We hebben genoten.

Pieter Tepper & Petra Bolt

Zoogdieratlas.nl

Sinds december 2009 is er in iedere provincie in Nederland een zoogdieratlasproject gaande: Zoogdieratlas.nl.

Op Zoogdieratlas.nl wordt per provincie de verspreiding van zoogdieren in kaart gebracht in een digitale atlas op internet. Hiervoor zijn verschillende partijen benaderd om mee samen te werken, zoals provinciale Landschappen, de provinciale organisaties Landschapsbeheer, de zoogdier- en vleermuiswerkgroepen, de provincies en enkele andere organisaties. In iedere provincie is een coördinator aanwezig die als aanspreekpunt fungeert. Elk provinciaal atlasproject duurt twee jaar. Omdat het

startmoment per provincie verschillend is, heeft het landelijke project een totale looptijd van drie jaar (2008-2011). Op Zoogdieratlas.nl heeft iedere provincie zijn eigen pagina en zijn er onder andere activiteiten, verspreidingskaarten en nieuwsbrieven te vinden.

Niet iedere provincie is dus al even ver; sommige provincies zijn al bijna anderhalf jaar bezig, andere net een paar maanden.

Resultaten

Het afgelopen jaar werden veel waarnemingen verzameld. Door vrijwilligers die zelf hun waarnemingen doorgeven op Telmee.nl en Waarneming.nl, maar ook via publieksacties zoals een paashazenoproep, een kattenprooien-, een egel- en een molslopenoproep. Ook zijn er archieven van bijvoorbeeld provincies uitgeplozen, waarnemingen uit oude opschriftboekjes alsnog ingevoerd en is er bij de Zoogdierverseniging een inhaalslag geweest om data in te voeren. Daarnaast zijn er diverse cursussen en activiteiten rondom zoogdieren georganiseerd die ook weer nieuwe waarnemingen hebben opgeleverd.

Alle gegevens die in het kader van alle

Bever – Paterswoldsemeer – 30 januari 2010

FOTO: MARNIX JONKER

